

GIRONA PERD POSICIONS

Productivitat, competitivitat i nivell de vida

En aquest temps de crisi moltes veus proclamen que l'economia gironina està basada en sectors i activitats poc productius; sectors i activitats que no contribueixen a millorar el nivell de vida dels habitants del territori. Aquest article analitza l'evolució recent i les perspectives de futur de l'economia gironina en productivitat i competitivitat, és a dir, en la capacitat de l'economia de millorar el nivell de vida dels gironins.

RICARD RIGALL > TEXT

Allarg termini la prosperitat dels territoris està determinada per la productivitat, entesa com el valor dels béns i serveis produïts per unitat de recursos humans, de capital i naturals. Una economia més productiva genera llocs de treball, paga salaris alts i obté rendiments atractius sobre el capital invertit; genera, en definitiva, un nivell de vida més elevat. A més curt termini la productivitat no és, però, l'únic determinant del nivell de vida. Quan la possibilitat de substituir treball per altres factors productius és limitada, costos salarials més alts impliquen o bé marges empresarials menors o bé preus més alts. D'una banda, marges empresarials menors poden comportar menors taxes de creixement econòmic futur, ja que els marges es troben a l'origen de noves inversions per part de les empreses i constitueixen la font dels impostos que permeten finançar els béns, serveis i infraestructures públiques. De l'altra, preus més alts no aprofitats a millores en la qualitat i/o diferenciació del producte comporten una pèrdua de quota de mercat, fet que també afecta negativament el nivell de vida.

En definitiva, la situació actual de les comarques gironines pel que fa a capacitat de millorar els nivells de vida dels seus habitants està determinada per la productivitat i els costos salarials. Els estudis de la Fundació de Cajas de Ahorro estimen aquestes variables i permeten comparar-ne l'evolució recent a les comarques gironines amb la resta de demarcacions catalanes i de l'Estat. Girona no en surt ben parada.

Una evolució pobre

Girona ocupa el lloc trenta-setè (de cinquanta) en el rànquing d'evolució de la productivitat aparent del treball (mesurada com el valor afegit brut real per lloc de treball) a tots els sectors productius entre el 2000 i el 2006. L'increment total de la productivitat a les comarques gironines (4,3%) està per sota no només de la mitjana estatal

(5,8%), sinó també a distància considerable de Tarragona (14,1%), Lleida (7,7%) i Barcelona (7,2%).

El creixement mediocre a Girona no forma part d'un procés típic de convergència en què les regions menys productives s'aproximen a les més productives. Més aviat està associat a un retrocés de les comarques gironines. Girona ocupava el 2000 el tretzè lloc de l'Estat en productivitat, amb un valor afegit brut (VAB) generat per cada lloc de treball de 38.585 €. Sis anys més tard, Girona havia baixat fins al quinze lloc i se situava només lleugerament per sobre de la mitjana de l'Estat.

Quant als salaris, amb un augment del 31,9%, les comarques gironines ocupen la sisena posició del rànquing d'increments de costos salarials per lloc de treball assalariat en el període 2000-2006. L'augment és superior tant a l'experimentat pel conjunt de l'Estat (25,2%) com a la resta de demarcacions catalanes (els increments a Lleida i Barcelona van ser, respectivament, del 30,6 i del 27,6%), amb l'excepció de Tarragona (35,5%). En aquest període el cost salarial per lloc de treball as-

L'increment de la productivitat a les comarques gironines està per sota de la mitjana estatal i de les altres demarcacions catalanes

salariat a Girona ha passat d'estar per sota de la mitjana espanyola a situar-s'hi per sobre.

La consideració conjunta de la productivitat i dels salaris permet aproximar-se a l'evolució de la competitivitat. La mesura habitualment utilitzada és el cost laboral unitari (salari nominal per lloc de treball assalariat dividit per productivitat aparent del treball). En essència, és possible mantenir creixements elevats dels salaris només si la productivitat del treball hi acompanya. Si la productivitat no augmenta, aleshores el creixement de l'economia se'n ressent negativament.

Amb un increment molt important en el cost laboral unitari (26,4%), Girona ha estat la quarta província on la competitivitat ha empitjorat més en el període 2000-2006. L'increment del cost laboral unitari ha estat a Girona molt alt en relació amb el conjunt de l'Estat (18,3%), Lleida (21,3%), Barcelona (19%) i Tarragona (18,7%). Girona ha passat de ser la vintena província amb costos laborals unitaris menors l'any 2000 a situar-se en el lloc trenta-vuitè l'any 2006, per sobre de la mitjana espanyola i de la resta de demarcacions catalanes. Els costos laborals unitaris a Girona superaven l'any 2006 en un 1,5% els de Lleida, en un 2,6% els de Barcelona, en un 4% els del conjunt de l'Estat i en un 17,6% els de Tarragona.

Efectes ben reals

La pèrdua de competitivitat té efectes directes sobre treballadors i empreses. Afecta els salaris reals dels treballadors. Tot i que els costos salarials per lloc de treball assalariat s'han incrementat molt a les comarques de Girona (31,9%), el poder adquisitiu dels salaris (que depèn de l'evolució dels preus dels productes consumits) ha augmentat en poc més del 5,5% en sis anys. Aquest increment salarial ha fet que els treballadors mantinguessin la seva capacitat de compra gairebé constant.

Per si sol l'augment en el cost laboral unitari no ha d'implacar una disminució en la competitivitat global de les comarques gironines si aquest superior cost laboral unitari no es trasllada a preus sense millores i/o estratègi-

>> Els treballadors d'Aconda manifestant-se a Girona davant l'amenaça de tancament de l'empresa.

es de diferenciació del producte ofert que siguin valorades pels clients. Els preus de la producció han seguit a Girona una pauta semblant a la de la resta de l'Estat. Amb un increment del 24,7%, les comarques gironines ocupen el tercer lloc en el rànquing en creixement dels preus. En conseqüència, el cost laboral unitari real (que indica si el cost salarial d'obtenir una unitat de producte ha augmentat més o menys que el preu de venda) en el període 2000-2006 pel total de sectors productius ha augmentat un 1,4% a Girona. Per tant, l'increment diferencial en els costos laborals s'ha traslladat a un menor marge empresarial.

Unes perspectives poc encoratjadores

A llarg termini el problema principal de l'economia gironina es troba en l'escàs creixement de la productivitat. Un article anterior en el número 246 d'aquesta *Revista* ja apuntava que la baixa productivitat del treball a les comarques gironines podia jugar un paper important en el pobre creixement de les rendes dels gironins. Els resultats exposats ara donen suport a aquelles conjetures.

La baixa productivitat del treball pot jugar un paper important en el pobre creixement de les rendes dels gironins

En l'etapa actual de desenvolupament impulsat per la innovació (i en un marc d'alta competència a nivell internacional) només es poden pagar salaris elevats i mantenir nivells de vida alts si les empreses competeixen amb productes nous i diferenciats obtinguts a través de processos de producció innovadors i sofisticats. El nivell de vida futur a Girona vindrà determinat, doncs, per la flexibilitat i la capacitat d'innovació de les empreses del territori.

Hi ha molts factors que acaben afectant la capacitat d'innovació. Els principals són les infraestructures; l'educació a tots nivells i la formació vocacional i contínua a l'empresa; l'eficiència en el mercat de béns i de treball; la preparació tecnològica i la innovació; la sofisticació empresarial; l'estat de desenvolupament de clústers d'empreses; i la qualitat de l'entorn empresarial. En alguns d'aquests factors, especialment els lligats més estretament a la innovació, les comarques gironines mostren signes preocupants de feblesa. La rapidesa i seriositat amb què s'ataquin aquestes debilitats marcaran les expectatives futures de creixement del benestar.

Ricard Rigall i Torrent és professor a la Universitat de Girona.

Aquest article parteix de les dades de l'informe FOEG núm. 26 d'indicadors de l'economia gironina.